

POSTANOWIENIE

9 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 lipca 2026 r. w Warszawie wniosku Gminy Z.

o zbadanie spełnienia przez SSN Agnieszkę Jurkowską-Chocyk
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 1652/26
z powództwa M.M.
przeciwko Gminie Z.
o zapłatę

wniosek odrzuca.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca - pełnomocnik pozwanej Gminy Z. wniósł na podstawie art. 29 § 6 i 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej uSN) o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Agnieszkę Jurkowską-Chocyk, wyznaczoną do składu orzekającego w sprawie o sygn. I CSK 1652/26, wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jej powołaniu i okoliczności jej postępowania po powołaniu.

Wnioskodawca stwierdził, że sędzia Agnieszka Jurkowska-Chocyk została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Wskazał na postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2023 r., III CB 40/23, w którym Sąd ten dopuścił możliwość, że już same okoliczności powołania, jeżeli prowadzą

do ukształtowania sądu naruszającego prawo jednostki do sądu, mogą wskazywać na niespełnienie wymogów niezawisłości i bezstronności. Zdaniem wnioskodawcy doniosłość tej problematyki została dodatkowo podkreślona przez skierowanie pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera fakt, że w postanowieniu z 19 czerwca 2024 r., sygn. III CB 30/24, wydanym w sprawie zainicjowanej przez pełnomocnika Gminy Z., Sąd Najwyższy uznał, iż odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości UE na zadane pytania prejudycjalne może determinować sposób rozpoznania wniosków o zbadanie niezawisłości i bezstronności sędziów, co doprowadziło do zawieszenia tego postępowania.

Zdaniem wnioskodawcy powyższe orzeczenia wskazują jednoznacznie, że sam mechanizm powołania sędziego, w przypadku sędziów powołanych z udziałem KRS w obecnym kształcie, stanowi istotną i prawnie relewantną okoliczność, która w określonych warunkach może prowadzić do podważenia standardu niezawisłości i bezstronności.

Odnosząc się do kwestii postępowania po powołaniu na stanowisko sędziego, wnioskodawca stwierdził, że SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk została już wcześniej wyznaczona do składu orzekającego w sprawie dotyczącej tej samej strony - Gminy Z. - oraz analogicznego zagadnienia prawnego związanego z dotacjami dla przedszkola niepublicznego. Sprawa została zawieszona postanowieniem Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2024 r., III CB 30/24, z uwagi na znaczenie pytań prejudycjalnych dotyczących wpływu sposobu powołania sędziów na standard prawa do sądu. Wnioskodawca wskazał także, że w tamtym postępowaniu strona zgłaszała zarzuty odnoszące się do udziału SSN Agnieszki Jurkowskiej-Chocyk w składzie orzekającym. Okoliczność ta ma, zdaniem wnioskodawcy, istotne znaczenie z punktu widzenia testu obiektywnego obserwatora. Skoro bowiem w analogicznej sprawie tej samej strony podnoszone były zastrzeżenia co do udziału sędzi w rozpoznaniu sprawy, to jej ponowne wyznaczenie do rozpoznania sprawy o zbliżonym charakterze i tej samej stronie postępowania, może być postrzegane jako sytuacja rodząca wątpliwości co do zachowania pełnego dystansu i neutralności względem strony, która uprzednio kwestionowała jej udział. Ocena ta, zdaniem wnioskodawcy, nabiera szczególnej

wagi w realiach niniejszej sprawy z uwagi na to, że rozpoznanie wniosku następuje w składzie jednoosobowym, a wydane w tym trybie orzeczenie ma charakter niezaskarżalny.

Wątpliwość, o której mowa, ma zdaniem wnioskodawcy bezpośredni wpływ na wynik sprawy, ponieważ dotyczy samej podstawy dopuszczalności rozpoznania sprawy przez sąd spełniający konstytucyjny i unijny standard prawa do sądu. W sytuacji, gdy rozstrzygnięcie zapada jednoosobowo i jest ostateczne, znaczenie tych wątpliwości ulega zwielokrotnieniu, co uzasadnia ich uwzględnienie w ramach oceny z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Rozpatrywany wniosek nie spełnia wymogów formalnych.

Zgodnie z art. 29 § 5 uSN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek strony lub uczestnika postępowania przed Sądem Najwyższym, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Wniosek, o którym mowa powinien spełniać wymogi, o których mowa w art. 29 § 9 uSN, tj. wymogi przewidziane dla pisma procesowego, a także zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 29 § 5 uSN oraz powoływać okoliczności uzasadniające żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Niespełnienie wskazanych wymogów formalnych skutkuje odrzuceniem wniosku z art. 29 § 5 uSN bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (np. wniesiony przez podmiot inny niż wynika to z art. 29 § 7 uSN).

Szczegółowa analiza przedmiotowego wniosku uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 uSN wymogu okoliczności

towarzyszących powołaniu sędziego opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania sędziego Sądu Najwyższego Agnieszki Jurkowskiej-Chocyk na urząd sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez wnioskodawcę powołana), lecz koncentruje się na występującej – zdaniem wnioskodawcy – systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której upatruje on w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy z 2017 r. Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. uSN, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy.

Przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 uSN należy zatem rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności (tak SN m.in. w postanowieniach z: 16 czerwca 2021 r., I NWW 27/21; 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22, 14 czerwca 2023 r., III CB 16/23; z 13 czerwca 2025 r., III CB 46/24; z 30 czerwca 2025 r., III CB 36/25; tak też NSA w postanowieniu z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22)

Na konieczność zbadania całokształtu okoliczności, nie zaś samego trybu powołania sędziego, zwrócił także uwagę Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 9 lipca 2020 r. (C-272/19, VQ). Wskazano w nim, że „co się tyczy warunków mianowania sędziego orzekającego w sądzie odsyłającym, należy na wstępie przypomnieć, że sam fakt, iż władze ustawodawcze lub wykonawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeśli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków”.

Wniosek nie spełnia także warunku dotyczącego wskazania postępowania sędziego po powołaniu, które mogłoby mieć wpływ na jego niezawisłość i bezstronność. Powoływane przez wnioskodawcę okoliczności związane z wyznaczeniem sędziego Sądu Najwyższego Agnieszki Jurkowskiej-Chocyk w analogicznej sprawie z udziałem tej samej strony, jak również kwestionowaniem przez tę stronę udziału tej sędzi w sprawie, w żadnej mierze nie wyczerpują przesłanki z art. 29 § 5 uSN. W ogóle nie dotyczą postępowania sędziego.

Z uwagi na fakt, że wniosek z art. 29 § 5 uSN ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, oczywiste jest, że nie wystarczy wskazanie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (np. czynności jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. np. postanowienia SN: z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22; z 31 lipca 2023 r., I NB 5/23). Argumentacja wnioskodawcy w tym zakresie, sprowadzająca się do stwierdzenia, że jego wątpliwość ma bezpośredni wpływ na wynik sprawy, ponieważ dotyczy samej podstawy dopuszczalności rozpoznania sprawy przez sąd spełniający konstytucyjny i unijny standard prawa do sądu, zwłaszcza w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie zapada jednoosobowo i jest ostateczne, w sposób oczywisty nie spełnia także wymogu, o którym mowa. Stanowi dalszą polemikę z rozwiązaniami systemowymi, które nie mogą być podstawą wniosku z art. 29 § 5 w zw. z § 9 uSN.

Wskazane wyżej braki dotyczą elementów konstrukcyjnych i zarazem konstytutywnych wniosku z art. 29 § 5 uSN i stosownie do treści art. 29 § 9 pkt 1 i 2 uSN w zw. z art. 29 § 10 zd. 1 uSN zachodzi konieczność odrzuceniu wniosku przez sąd, bez wezwania strony do usunięcia braków formalnych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.

(M.M.)

[a.ł.]